

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

Development of Teacher Competency Strengthening Program of Active
Learning Management under Mahasarakham Primary Educational Service Area
Office 1

วาสนา โพธิ์ศรี¹, สินธวา คามดิษฐ์²

Wassana Phosri¹ , Sinthawa Khamdit²

(Received: 2023-06-30; Revised: 2023-08-30; Accepted: 2023-08-30)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ
จำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และ 2) ออกแบบ และประเมินโปรแกรม
เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 การดำเนินการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะ
ด้านจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
เขต 1 จำนวน 293 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ระยะที่ 2 การออกแบบ และประเมินโปรแกรม
เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

¹นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹M. Ed. Program Student in Educational Administration and Development, Faculty of Education,
Mahasarakham University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²Lecturer of Curriculum and Instruction Faculty of Education, Mahasarakham University.

ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก รองลงมาคือการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติตามลำดับ ส่วนการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Module 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ Module 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ Module 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก 4) วิธีการพัฒนาประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติงานจริง โดยจัดกิจกรรมตามหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความรู้ ความเข้าใจ ก่อน - หลังการพัฒนา การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองรายการ

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม, สมรรถนะครู, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The purposes of this study aimed to 1) investigate the current conditions, desirable conditions and needs of the development of teacher competency of active learning management 2) design and evaluate the development of teacher competency strengthening program of active learning management under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1. The design of this study was mixed method which divided into 2 phrases. Phrase 1 was the study of the current conditions, desirable conditions and needs of the development of active learning management competency. The samples were 293 teachers under

Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 using the stratified random sampling technique. Phase 2 were the design and evaluation of the development of teacher competency strengthening program of active learning management. The target groups consisted of 3 active learning management model teachers and 5 educational experts using purposive sampling. The instruments used to collect data were the questionnaire, semi-structured interview and the assessment of suitability and possibility of the program. The statistics used to analyze the data were percentage, average, standard deviation and PNI modified.

The research results revealed that:

1. The overall current conditions of active learning management was at a medium level. The overall desirable conditions were at the highest level. Having the needs of measurement and evaluation in active learning was the most required element, and usability and development of media and technology in active learning management, thinking -based and practice-based learning and active learning instructional design were required in order of priority.

2. The elements of development of teacher competency strengthening program of active learning management under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 1) the principle, 2) the objectives, 3) the contents and activities; divided into 4 modules consisting of Module 1 active learning instructional design, Module 2 thinking-based and practice-based learning, Module 3 usability and development of media and technology in active learning management and Module 4 measurement and evaluation in active learning management. 4) the development processes consisted of training workshop, study visit and practicality experiences according to 70:20:10 model and 5) the program evaluation consisted of knowledge assessment, understanding before and after the development processes, active learning competency assessment and assessment of satisfaction. The contents Based on the expert evaluation results of program's suitability and possibility were at the highest level.

Keyword: Program Development, Teacher Competency, Active Learning Management

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยในยุคของไทยแลนด์ 4.0 ท่ามกลางสภาวะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการเรียนรู้ของครูในยุคปัจจุบันจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เป็นการสอนที่สร้างสรรค์ และสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ และสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาต้องเป็นไปในลักษณะเชิงรุก หรือ Active Learning นั่นคือการเปลี่ยนวิธีการสอนแบบเดิม ๆ เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ กระตุ้นให้เกิดความใฝ่รู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และแก้ไขปัญหาได้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นผลทำให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ใหม่ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2559)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียนรู้และสร้างความกระตือรือร้นด้านความคิดมากกว่าวิธีการสอนโดยการท่องจำเพียงอย่างเดียว โดยผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองโดยครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้จึงมีบทบาทช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น (sweller, 2006) และผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พุทธิภูมิ, 2555) แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังไม่ประสบความสำเร็จในเชิงปฏิบัติเท่าที่ควร เนื่องจากผู้สอนยังมีความเคยชินกับการสอนแบบเก่าที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ร่วมกับการขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างทั่วถึง จากผลการดำเนินการจัดการศึกษาในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข นั่นคือ ปัญหาคุณภาพผู้เรียนและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 พบจุดอ่อนด้านบุคลากรครูในโรงเรียนสังกัดคือครูยังไม่ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ ให้เกิดทักษะคุณภาพที่เอื้อต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อนักเรียน ครูขาดการใช้สื่อ และเทคโนโลยี และครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการในการจัดการเรียน การสอนให้มีคุณภาพได้ ส่งผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในบางกลุ่มสาระมีผลต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ได้ตั้งไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1, 2565)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรม เสริมสร้างสมรรถนะด้านจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อให้สำนักงานเขตนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนา บุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ครูและบุคลากร สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีทักษะรวมถึงสมรรถนะในงานที่รับผิดชอบ และสามารถขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นไปอย่างมีอาชีพ และมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อออกแบบ และประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้าง สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,120 คน จากทั้งหมด 196 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 293 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามขนาดของ สถานศึกษา และใช้วิธีการสุ่มแบบจับสลากแบบไม่ใส่คืนให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การ เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกราย ข้อของข้อคำถามสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง .229 ถึง .979 และข้อคำถามสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง .291 ถึง .864 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ .974 และค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .957

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยหา ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ระยะที่ 2 การออกแบบ และประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 ครูผู้มีต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 3 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน ใช้วิธีการ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert Type Rating Scale) 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ครูที่มีแนวปฏิบัติที่ดี และสร้างข้อสรุปเป็นความเรียง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x} = 2.79$) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ ($\bar{x} = 2.70$) และด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x} = 2.67$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x} = 2.58$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x} = 4.88$) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.82$) และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x} = 4.78$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x} = 4.72$)

ลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก ($PNI_{\text{modified}} = 0.85$) การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($PNI_{\text{modified}} = 0.83$) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ ($PNI_{\text{modified}} = 0.79$) และ การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ($PNI_{\text{modified}} = 0.69$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modifide}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. การออกแบบการเรียนรู้ เชิงรุก	2.79	1.05	ปานกลาง	4.72	0.21	มากที่สุด	0.69	4
2. การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด และการปฏิบัติ	2.70	1.20	ปานกลาง	4.82	0.15	มากที่สุด	0.79	3
3. การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	2.67	1.09	ปานกลาง	4.88	0.10	มากที่สุด	0.83	2
4. การวัดและประเมินผล การเรียนรู้เชิงรุก	2.58	1.03	ปานกลาง	4.78	0.18	มากที่สุด	0.85	1
รวม	2.69	1.10	ปานกลาง	4.80	0.16	มากที่สุด	0.79	

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีแนวปฏิบัติที่ดี และเป็นที่ยอมรับมาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การจัดทำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของโปรแกรม การพัฒนาโปรแกรมในครั้งนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม

2.2 เนื้อหาโปรแกรมผลการออกแบบ และประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วยเนื้อหา 4 โมดูล ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานโปรแกรม รวมทั้งสิ้น 160 ชั่วโมง ดังนี้

โมดูล 1 การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โมดูล 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โมดูล 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สร้างหรือใช้สื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โมดูล 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2.3 วิธีการที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการ 70:20:10 มาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

2.3.1 หลักการ 70% การพัฒนาด้วยตนเอง ได้แก่ การลงมือปฏิบัติโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียนของตนเอง

2.3.2 หลักการ 20% การพัฒนาจากบุคคลอื่น ได้แก่ การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3.3 หลักการ 10% การพัฒนาด้วยการอบรม ได้แก่ เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองรายการ

อภิปรายผล

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนยังคงใช้วิธีการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบมาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลายตามสภาพที่แท้จริง ของผู้เรียน เน้นการวัดความรู้ความจำมากกว่าการประเมินผลงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ และความแตกต่างของผู้เรียน ส่งผลให้ตัวชี้วัดนี้มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดนั่นเอง ดังที่ กรมวิชาการ (2540) กล่าวว่า iva การประเมินผลจากสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง การประเมินตามสภาพจริงจะแตกต่างจากการทดสอบทั่วไป เนื่องจากเป็นการวัดผลโดยตรงในสภาพการแสดงออกจริง ๆ ในเนื้อหาวิชา ซึ่งการทดสอบด้วยข้อสอบจะวัดได้เฉพาะความรู้และทักษะบางส่วน และเป็นการวัดโดยอ้อมเท่านั้น สอดคล้องกับ เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2562) ที่วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และพบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตัวชี้วัดการประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 3 จาก 6 ตัวชี้วัด

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำมาใช้ในการสร้างหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หากครูมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ดี ก็จะส่งผลให้สามารถสร้าง หรือพัฒนาสื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่งผลให้ตัวชี้วัดนี้มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุดนั่นเอง สอดคล้องกับ ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครู

ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษา สหวิทยาเขตสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 และพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สหวิทยาเขตสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือการประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน อาจเป็นเพราะว่าการประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และที่สำคัญต้องคำนึงถึงทักษะทางปัญญาและความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเน้นการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน และประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนั้น ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการประเมินตามสภาพจริง เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับอภิวาท โพธิทาทอง (2563) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และพบว่าลำดับความความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยเรียงลำดับความความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ และการออกแบบการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 มีองค์ประกอบของโปรแกรม 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม เนื้อหาและกิจกรรม มี 4 Module ได้แก่ Module 1 การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก Module 2 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ Module การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ Module 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติงานจริง โดยมีการจัดกิจกรรมตามหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 ดังนี้ 1.การทำแบบทดสอบก่อนการอบรม 2.การอบรมเชิงปฏิบัติการ (4 Module 16 ชั่วโมง คิดเป็น 10%) 3.การทำแบบทดสอบหลังการอบรม 4.การศึกษาดูงาน (32 ชั่วโมง คิดเป็น 20%) และ 4.การปฏิบัติงานจริง ณ สถานศึกษา (112 ชั่วโมง

คิดเป็น 70%) และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนและหลัง การเข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรม และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรม ส่วนผลการ ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าก่อนการสร้างโปรแกรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการ เกี่ยวกับองค์ประกอบโปรแกรมและขอขยายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของ ของธำรง บัวศรี (2542), Caffarella (2002), สุมิตรา พงศธร (2550), สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) และพิมพ์พร พิมพ์เกาะ (2557) ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีพัฒนา และ 5) การประเมินผล โปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำ องค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตาม วัตถุประสงค์ ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กรเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ใน โปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรม เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัย พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมี องค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผลการพัฒนา ประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ Module 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก Module 2 การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก Module 3 การใช้และพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Module 4 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระยะเวลาการพัฒนา 120 ชั่วโมง วิธีเสริมสร้างสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้วิธี 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การศึกษาดูงาน 3) การอบรม และ 4) การบูรณา การแบบสอดแทรกการปฏิบัติงาน ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน และเป็นตัวชี้วัดที่ มีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สูงสุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาสมรรถนะ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะการประเมินตามสภาพจริง เช่น การประเมินจากการสังเกต พฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน และผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ ดังนั้น จึงควร มุ่งเน้นการอบรมให้ความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้ ครูเข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาอย่างจริงจัง

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น มีปัจจัยที่เอื้อ ต่อความสำเร็จของการพัฒนาดังนี้

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้ และกำหนด เกณฑ์การผ่านการพัฒนารวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นระยะและ ต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีความความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิง รุกเป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน ได้เกิดความตระหนักในด้านมาตรฐานวิชาชีพและพร้อมพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรมพัฒนา ตามความสนใจและความถนัด

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการบริหาร วิชาการและ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมเสริมสร้าง สมรรถนะด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก เป็นหลักสูตรเพื่อเสริมทักษะให้กับครูอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในฐานะผู้นำทางวิชาการ

2.4 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างความสำเร็จให้กับ นักเรียน ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการสร้างความ ตระหนักแก่ครู ให้ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่เป็นลักษณะของการส่งผลทางตรง และทางอ้อม

3.2 ควรมีการวิจัยติดตามการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

3.3 ควรมีการวิจัยเชิงลึก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2540). *การประเมินผลจากสภาพจริง*. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2562). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2559). *การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning*. กรุงเทพฯ: ทริปป็ลเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พร พิมพ์เกาะ. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพชรจันทร์ ภูทะวัง. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2559). *ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

สถาพร พงษ์ภูมิกุล. (2555). *คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ QUALITY OF STUDENTS DERIVED FROM ACTIVE LEARNING ROCESS*. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 3(2), 1-13.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: פרקหวาน
กราฟฟิค.

สุมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องของหลักสูตร. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย*, 15(23), 1-8.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). *องค์ประกอบของโปรแกรม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อภิवास โปธิตาทอง (2563). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

Caffarella, R. (2002). *Planning : Programs for Adult Learners : A Practical Guide for
Educations Trainers And Staff Developers*. San Francisco : Jossey-Bass.

Sweller, J. (2006). *The worked example effect and human cognition: Learning and
Instruction*. New Jerse : Educational Technilogies.